

Васильєва О. С.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ТЕМА ЖИТТЯ І СМЕРТІ У П'ЄСИ «ГОТЕЛЬ ДВОХ СВІТІВ» ЕРІКА-ЕММАНЮЕЛЯ ШМІТТА

Статтю присвячено вивченню поетикальних особливостей п'єси «Готель двох світів» відомого французького драматурга і філософа Еріка-Емманюеля Шмітта. Метою статті є розгляд основної наскрізної теми п'єси, а саме філософського питання життя та смерті та аналіз основної її проблематики. Досліджено систему персонажів твору, основні мотиви та лейтмотиви твору. Виокремлено основний конфлікт п'єси за допомогою вивчення особливостей образів головних дійових осіб та їхніх систем.

Для дослідження заявленої проблематики використано порівняльно-історичний, порівняльно-типологічний та структурний методи.

Одним із ключових факторів вибору саме такої тематики свого драматичного твору стало тяжіння Еріка-Емманюеля Шмітта до порушення метафізичної проблематики у своїй творчості. Автор підіймає актуальні питання про тілесну й духовну природу людини, про осягнення Бога, віру. «Готель двох світів» – це вираження у тексті рефлексій французького філософа щодо життя та смерті. Він поглиблює читача у більш чуттєвий вимір світу, де не існує обмеженості матеріальними речами, статусами, гонкою за успіхом тощо, а є лише світ моральних цінностей, важливість яких слід усвідомити.

Кожна введена автором п'єси дійова особа уособлює певний «статус» або його відсутність у мирському житті (це люди різних конфесій, професій, фінансового статку). Ерік-Емманюель Шмітт поміщає їх у місце, де кожна, навіть найуспішніша особа має рівні права і знаходиться у однаковій ситуації, яку не може змінити. Готель, який об'єднує усіх присутніх – це місце, де всі персонажі п'єси чекають на вирок жити або померти, адже на земному плані вони знаходяться у комі та за їхнє життя борються лікарі. Нікому невідомо, у якому стані знаходиться людська підсвідомість під час впадання у кому, тому Ерік-Емманюель Шмітт вирішив запропонувати свою версію так званого «перевалочного пункту», де люди перебувають, очікуючи остаточного рішення (але чийого?).

Тут автор підіймає тему не лише життя і смерті, роздумів про те, що ж нас чекає далі, а й питання існування Бога, Душі чи Долі. Він висміює абсурдність соціальних стереотипів, показуючи читачеві, що перед лицем смерті – усі ми рівні, усі однакові. Всі ці загальнофілософські категорії у п'єсі «Готель двох світів» є предметом аналізу даної статті.

Ключові слова: Готель двох світів, метафізика, життя та смерть, філософ, Ерік-Емманюель Шмітт, сучасна франкомовна драматургія.

Постановка проблеми. Ерік-Емманюель Шмітт – сучасний франкомовний письменник, драматург, режисер, сценаріст, філософ, член Бельгійської королівської академії французької мови та літератури. Він є автором більше, ніж двадцяти п'єс, дванадцяти романів, шести збірників новел, восьми романів і п'єс, об'єднаних у цикл *Незриме (Invisible)*, трьох есе, кількох оповідань. Його твори є перекладеними більш, ніж сорока мовами світу, у тому числі й українською. П'єси за його творами ставилися більше, ніж у п'ятдесят країн світу. Ерік-Емманюель Шмітт є волода-

рем численних літературних і театральних нагород, серед яких гран-прі Французької Академії (2001, Grand prix du théâtre de l'Académie française, Франція, за сукупністю досягнень), Гонкурівська премія (2010, Prix Goncourt, Франція, за новелу *Concerto à lamémoire d'un ange*), премія Мольєра (1994, Prix Molière, за п'єсу *Le Visiteur*), премія Квадрига (2004, prix Die Quadriga, Німеччина, «за гуманність» і премія Хронос (2005, prix Chronos, Швейцарія, за новелу *Oscar et la Dame rose*), премія Сіонської Божої Матері (2018, prix Notre Dame de Sion, Туреччина, за новелу *Les Dix Enfants que*

madame Ming n'a jamais eus) та інші. Він має спеціальні відзнаки за розвиток культури та мистецтва від урядів Франції (*chevalier de l'ordre des Arts et des Lettres*), Бельгії (*commandeur de l'Ordre de la Couronne*), Канади (*chevalier de l'Ordre national du Québec*), України (*médaille pour le développement des arts et de la culture*).

Успіх творчості Еріка-Еммануеля Шмітта не зрівняється з теоретичним та історико-літературним дослідженням його творчості. Спроби його осмислення як в Європі, так і в Україні ґрунтуються передусім на аналізі філософсько-екзистенційного дискурсу романів письменника, проблематики дитинства тощо. Але навіть сьогодні драматургічна спадщина Еріка-Еммануеля Шмітта ще не набула належного літературознавчого прочитання, тому актуальність статті пояснюється необхідністю більш ґрунтовного вивчення драматургічної спадщини письменника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Еріка-Еммануеля Шмітта була об'єктом дослідження таких науковців, як Микола Логвіненко [7], Тетяна Бовсунівська [12], Antoaneta Robova [4], Lucia Masetti [6], Nedret Öztokat Kılıçer [8]. Вони вивчали нарративну структуру його романів, паратекстуальний аналіз і металітературні стратегії в його творах. Ці дослідження ґрунтуються передусім на аналізі філософсько-екзистенційного дискурсу романів письменника, проблематики дитинства тощо. Драматичні надбання Еріка-Еммануеля Шмітта вивчалися такими дослідниками, як Євген Васильєв [5], Sofia Perovic [10].

Однак аналізована у статті проблематика досі не була предметом окремих ґрунтовних наукових студій.

Метою статті є аналіз проблематики та поезики п'єси Еріка-Еммануеля Шмітта «Готель двох світів», розкриття основної наскрізної теми цього драматичного твору.

Виклад основного матеріалу. Чи дійсно наше життя належить нам самим? Чи смерть – це дійсно кінець? Чи існує якась велика книга життя, де все вже визначено? І якщо все ж існує, то ким вона написана? Богом чи дияволом, чи ми можемо назвати це Долею?

Ці питання ставить перед собою і читачем французький письменник, драматург і філософ сучасності Ерік-Еммануель Шмітт у своїй відомій п'єсі «Готель двох світів». Його поле інтересу – це не побутові гостро-соціальні теми, а дещо більше, глибинне. У своїй творчості він звертається до метафізичних універсалій і такого роду проблематика простежується майже у кожній п'єсі.

Одним із інтерпретаційних рівнів метафізичних універсалій є активне осмислення проблематики переходу людини від буття есенціального до буття екзистенційного, де особистість буде постійно стояти перед вибором життя чи смерті [1, 68]. Невипадково письменники-метафізики часто звертаються до містерії життя і смерті. Найфункціональнішими мотивами метафізичної лірики вважають мотив несталості і швидкоплинності людського життя, осудження мирських спокус і розкошей, неминучості смерті, рівності перед нею всіх [2, 31].

Майже кожен з цих мотивів простежується у п'єсі «Готель двох світів», яка була опублікована у 1999 році у Франції. Тема життя і смерті є основною у даному драматичному творі. Шміттові персонажі знаходяться у єдиному просторі, декорації не змінюються протягом усієї дії. Перед ними відкривається зала рецепції готелю, у якій знаходяться «традиційні крісла біля журнальних столиків» [11, 1], і з якої видніються два коридори, які ведуть до кімнат, де розміщуються відвідувачі \ пацієнти. Перший коридор ознаменований літерою «V» (з французької «Volontaires»), тобто для тих пацієнтів, які прибули сюди добровільно, маючи на меті покінчити життя на землі самогубством. Тоді як інший коридор має літеру «A» (з французької «Accidentés») – для тих, хто прибув у це місце через якийсь нещасний випадок (аварія, катастрофа, випадковість, хвороба тощо) [11].

У цій залі царює ліфт, над яким загорається два індикатори: один показує «нагору» і говорить про те, що обрана людина відправляється нагору, у небо, тобто назустріч смерті; інший індикатор вказує на «Землю», що означає, що людина повертається до свого життя. Цей ліфт функціонує лише коли хтось прибуває чи покидає це місце, його неможливо викликати. Два його напрямки (вгору та вниз) є вирішальними для людини, але, на відміну від звичного користування цією спорудою, у п'єсі Шмітта він не керований (або ж керований, але ким – невідомо). Тут автор знову звертає нашу увагу на відсутність вибору перед обличчям смерті та нездатність впливати на події, управляти чимось (навіть такими побутовими речами, як ліфт). Драматург також не окреслює підйом нагору, як подорож до Раю, чи Царства Небесного, чи до воріт Божих, він дає цьому процесу єдину характеристику «нагору», таким чином не нав'язуючи читачеві якихось релігійних догм, приписів чи традицій, але у той час і не виключаючи того, що життя після смерті може бути, але це невідомість, щось неосяжне, як і вся віра.

Дійові особи п'єси (саме пацієнти / відвідувачі) – люди з дуже різними життєвими історіями: молодий успішний журналіст Жюльєн Порталь, маг Раджапур, Президент Джельбек, хвора красуня Лора та прибиральниця Марі. У готелі Шмітт зібрав представників різних конфесій, професій, статусу, аби вкотре підкреслити, що перед обличчям смерті усі люди рівні і стають зовсім не важливим усі мирські статки і впливовість, адже умови, у яких вони всі знаходяться (і президент, і прибиральниця) – рівні. Ніхто з них раніше відведеного часу не може потрапити на прийом до Лікаря С або довідатись бодай щось від її помічників у білих вбраннях. Лікар С – є досить таємничою дійовою особою у п'єсі: вона може викликати до себе аби оголосити, що настав час йти до ліфта, але навіть вона не знає, у якому напрямку буде рухатись ліфт: «Усі чоловіки і жінки, що тут проживають, на даний момент там, на землі, переживають свої вирішальні години. Під наглядом лікарів, медсестер чи своїх родин, напхані ліками та електродами, вони там, внизу, знаходяться у тому стані, яке у вас там, внизу, зветься комою. Тобто між життям і смертю, тобто тут. Тут ви просто очікуєте поки не вирішиться ваша доля. Або вас врятують і ліфт спустить вас донизу. Або врятувати вас не вийде і вас піднімуть догори». [11, 33]. У всіх пацієнтів складеться враження, що саме вона, Лікар С, повинна мати відповіді на всі питання і вирішувати подальшу долю кожного, але з цієї репліки ми бачимо, що вона лише виконує роботу посередника, який не володіє інформацією більше, ніж їй належить знати. У чисельних діалогах постояльців з лікарем С, ми бачимо, що Шмітт не має на меті розвінчувати певні стереотипи чи бачення щодо існування Бога, життя після смерті, написаної кимось Книги життя. Він також не намагається переконати у якихось остаточних істинах. Драматург ніби і сам шукає для себе відповіді, показує свої припущення, не спираючись при цьому на певні правила релігійної освіти чи власні вірування, а ставлячи безліч філософських метафізичних питань.

Усі пацієнти готелю мають намір поспілкуватися з Лікарем С щодо своєї ситуації, але навіть на так званому «прийомі до лікаря» влада чи зв'язки нічого не вирішують. Саме у цьому є прояв ще однієї видатної риси стилю драматурга – показати, навіть іноді висміяти, як це робив у свій час Мольєр, присутню у суспільстві соціальну нерівність і абсурдність погоні за матеріальним: «Ви, я так розумію, про рівноправність? Республіканська зараза проникла всюди. Вже незрозуміло хто

є хто. Цінність людини не має значення... так, пан правий, не можна все ж порівнювати Президента і прибиральницю» [11, 3].

Попри існування цих соціальних стереотипів, кожна людина має однакове право на життя і кожна людина закінчує свій життєвий шлях однаково – відбувається зупинка усіх життєвих процесів людського організму. Згідно з деякими релігійними догматами душа приходить у фізичне тіло, проживає певний період і покидає його у кінці відведеного для неї земного проміжку часу. Але що трапляється з людиною, яка потрапляє у стан коми і чие фізичне тіло знаходиться у певному стані життєдіяльності, але без свідомості? Шмітт не знає напевно, що це за стан, але ось так коментує своє бачення: «Мої герої знаходяться в комі, в ситуації, яку особисто я ніколи не переживав. Але я бачив, як деякі мої родичі та друзі вирушили до цього таємничого місця. Одні повернулися, інші ні. Що найбільше мене вражає у випадку тих, хто вижив, це те, наскільки щасливими, жвавими, сповненими бажанням жити й насолоджуватися вони стали. Вони самі сміються з того, що раніше їм не дуже вдавалося жити. Ця метаморфоза змусила мене замислитись...» [9]. Чому саме ідея готелю спала драматургові на думку він пояснити не може, але це щось на кшталт реальної подорожі, під час якої мандрівнику необхідно віднайти так званий «перевалочний пункт» аби відпочити, привести свої думки до ладу і, відновившись, йти далі. У певних літературних творах опис подібних місць асоціюється з чистилищем, транзисторним місцем між раєм та пеклом, але у випадку п'єси «Готель двох світів» – це місце, де люди зустрічаються, пізнають самі себе, змінюються, лікують душу та, можливо, отримують другий, третій шанси на повернення. Отже, символічно, готель Шмітта зовсім не схожий на чистилище, це скоріше місце чищення, а люди в ньому не померли, а застрягли між життям та смертю. Та навіть перебуваючи в такій ситуації, розуміючи, що вірогідність померти кожної миті прирівнюється до можливості повернутись до земного життя, особливості закритого простору, у якому об'єднані всі дійові особи сигналізує їм про те, що всі вони знаходяться в однаковому положенні і між ними зароджуються почуття симпатії, емпатії та дружби (навіть любові у випадку Лори та Жюльєна).

Така взаємодія дійових осіб, а саме їхнє спілкування, пізнання одне одного і місця, де вони знаходяться, обмін різними життєвими історіями і різним досвідом дає нам змогу звернути увагу на ключові питання, які ставить автор перед читачем,

але і, насамперед, перед самим собою. У своїх інерв'ю Шмітт неодноразово акцентує увагу саме на певному переосмисленні життя, що приводить до трансформації особистості, коли вона має змогу отримати другий шанс: «Натяки на смерть і відкриття того, що наша смертність є головною ниткою в гобелені життя, не були для них трагедією, як ви могли б подумати, а відкривали очі: життя не можна сприймати як належне; це цікавий подарунок, який вам більше сподобається, коли його пропонують вам вдруге. Тільки ті, хто повернувся, відчувають вдячність. Чи може щастя пов'язане з думками про смерть?» [9]. Таку ідею драматург втілює в життя вводячи у п'єсу головну дійову особу – молодого успішного хлопця Жюльєна Портала. Коли Жюльєн потрапляє в готель, він постає перед читачем людиною нашого часу: «... він песиміст, матеріалістичний і напружений; він занадто швидко їздить, любить занадто швидко і думає занадто швидко. Він має всі упередження сучасного готового мислення – те, що можна назвати негативними переконаннями. Цей ідеологічний тягар душить його, заважає йому жити і займатися собою, відрізає його від речей і інших людей. Змушений чекати, думати про свою долю, зустрічатися з усіма людьми, які зупиняються в готелі, все це докорінно змінює його. Він залишає це місце з абсолютно новою для нього силою: силою погодитися» [9]. Життя, якого Жюльєн хотів позбутись, марнуючи час на алкоголь, стало для нього безцінним даром перед обличчям смерті. Усі амурні завоювання (жінки, яких він використовував лише в інтимних цілях, скористувавшись їхньою увагою і почуттями), почали здаватися абсурдними через зустріч з Лорою, яка пробуджує у ньому почуття справжнього кохання.

Лора – інша дійова особа, через яку Шмітт показує парадоксальність світосприйняття певними людьми. У той час, коли Жюльєн – це зухвалий молодик, який має усі матеріальні земні блага і міцне здоров'я, але зовсім марно проживає життя, не цінуючи нічого і нарікаючи на все, що його оточує, Лора – це дівчина із вродженими вадами, яка повинна боротись за кожен день існування на Землі, яка позбавлена можливості повноцінно жити, але попри свої страждання вмє цінувати кожну мить, усю красу, що її оточує, кожен маленький шанс на одужання. Готель також сприймається ними по-різному: для Жюльєна це місце, яке навіть страх, нерозуміння, пробуджує безліч питань, тоді як для Лори це місце свободи, місце, де вона відчуває себе повноцінною, де немає болю, де є спілкування і можливість

побути тією привабливою, повною жіночності і сили дівчиною, якою вона ніколи не буде. Лора єдина з усіх постояльців, яка потрапляє до готелю вже вдруге, вона також є єдиною, хто з легкістю навчився приймати те, що буде з нею відбуватись, вона не боїться смерті, життя навчило її бути готовою до найгіршого, але при цьому бачити лише найкраще. Для Жюльєна це основна задача – змиритись, зрозуміти, що скільки б він не намагався досягнути те невідоме, що чекає на нього, на всіх, без виключення у певний час – це незворотність. Так навіть переїмається тут і зараз про те, що ти не можеш змінити, на що не маєш ніякого впливу?

Знайомство з Лорою і перший помилковий виклик ліфту для Жюльєна приводить його до остаточного переосмислення, як того і хотів сам автор: «Для того, аби я гідно оцінив життя, треба було його у мене забрати» [11, 25]. Він наважується відкритись Лорі, повідомити про свої почуття і приймає остаточне рішення йти за нею до ліфту не знаючи, що чекає на неї, прийнявши майбутню ситуацію, як незмінний факт. Для Лори ця ситуація вперше ж навпаки стає приводом для страху – знаючи відчуття повного забуття після коми та свій стан, вона не може змиритись з тим, що на Землі їхня з Жюльєном зустріч неможлива і, знаючи свій досвід, при зустрічі такий хлопець, як він просто не зверне на неї увагу, як це вже бувало у неї в житті нерідко. Отже, ці дві дійові особи проходять кардинально різні трансформації. Лора стикається вперше зі страхом і песимізмом у баченні життя на Землі, боїться помирати, але і жити також, бо це життя знову не буде сповнене того стану закоханості та піднесення. Жюльєн навпаки набуває сміливості, рішучості, впевненості, якої у нього не було раніше: «Там, де я бачив п'тьму, тепер я хочу бачити надію і світло». У нього з'являється мета – жити і шукати Лору, шукати кохання, мати повноцінне життя, сповнене моральними цінностями, а не просто фізичними втіхами та банальним пережиттям матеріальних потреб.

Щодо інших постояльців, то вони також поступово покидають готель. Першою ліфт забирає догори Марі, її фізичне тіло не витримує, лікування не приносить результатів і вона помирає, так і не отримавши другого шансу. Шмітт змальовує її дуже примітивною, навіть трохи дурненькою жінкою без освіти, яка усе своє життя мала лише одну втіху – дбати про близьких і вимивати речі. Марі є уособленням людини, якій так мало потрібно для щастя і яка попри своє скрутне становище і відсутність підтримки не втратила людяність та не нарікала на долю, прийнявши життя

таким, яким воно у неї було. Вона – це персонаж, який ставить найпримітивніші питання, але навіть на них у інших не завжди знаходить відповідь.

Після Марі готель покидає Президент. Його доля вирішена у позитивному ключі, адже ліфт спускає його донизу. Президент є, навпаки, уособленням жадібності, байдужості, невдоволення. Саме через його образ ми бачимо, що Шмітт показує нам нерівність у суспільстві і надає йому ще більшої примітивності у судженнях, ніж Марі, але у випадку Президента це лише висміює його вади. Його зосередженість на грошах не дала йому змоги усвідомити де він знаходиться і що його може чекати. Тут драматург показує читачу, що іноді, навіть перед обличчям смерті, людина затьмарена думками про гроші, статус, вигоди і марнотратство. Він не переймається глибинними питаннями, він у своїх думках має на меті лише скоріше прокинутись і перейти до справ: позбавити синів і дружину частини спадщини, повернутись до шахрайства, але аж ніяк не замислитись про інші аспекти життя, такі як родинні цінності тощо. Звістка про його повернення на Землю обурює пацієнтів, вони звертаються з претензією до лікаря С (бо, як було відмічено раніше, вважають її кінцевою інстанцією прийняття рішень): «Тобто Марі у Вас, лікарю, помирає, а Президент виживає...» [11, 41] на що автор дає таку її відповідь: «У мене? Немає тут ніякого зв'язку. Смерть не є ні покаранням, ні нагородою. Ви вважаєте, що смерть – це ваша особиста справа. Це смішно. Ніхто її не уникне. Говорячи вашою мовою, я ще ніколи не зустрічала того, хто заслужив би смерть. Час Президента ще не настав...» [11, 41].

Найдовше залишається у готелі Маг Раджапур, тіло якого уже півроку знаходиться у комі без змін і ось-ось треба знайти його племінника аби дати згоду на відключення його тіла від апарату, який підтримує життєдіяльність органів у лікарні. Це уособлення людини, яка у гонитві за успіхом втратила найріднішу для себе людину – свою доньку і не знайшов для себе втіхи. Життя показало йому, що успіх затьмарює і має ціну. Від успішного підприємця, через горе втрати, він стає магом, який

намагається опанувати будь-які ізотеричні прийоми аби лише почути чи побачити свою дитину ще раз. Знайомство з Лорою теж суттєво позначається на його перебуванні у готелі, він вбачає у цій молодій дівчині свою доньку і хоче мати шанс на те, аби врятувати хоча б її життя. Він просить лікаря С посприяти і тут стає диво – вона погоджується піти на ризик і трохи втрутитись у саму долю. Це спрацьовує і у випадку Мага смерть здається легкою, неважливим стає те, що буде далі, адже будучи тут і на Землі, він зробив щось змістовне, варте прощення самого себе: «Ось перший урок, який я виніс, перебуваючи тут, поруч з вами: треба примиритись з неминучістю. А зараз мені так хочеться врятувати життя дівчинці, моє серце буде битись замість неї, я зі своєї смерті зробив би подарунок. Ось, любий лікарю, мій другий тутешній урок: полюбити неминучість» [11, 45].

Висновки. Роздумами про життя і смерть пронизана майже кожна нова репліка дійових осіб у п'єсі «Готель двох світів». Саме через їхні різні життєві історії і різні бачення ми можемо проаналізувати дуже різні думки з приводу життя і смерті, конкретніше навіть страхи, які криються за цими думками. Ерік-Емманюель Шмітт показує, що людина, насправді, боїться більше всього невідомості, чогось неведеного наукою, не пережитого на власному чи чийомусь досвіді. Для кожної дійової особи перебування на межі життя і смерті обернулось по-різному: хтось зробив певні висновки і пройшов певну трансформацію, хтось залишився без змін і, скоріш за все, змарнує той шанс, що отримав, а хтось віднайшов прощення та полегшення.

Ерік-Емманюель Шмітт підіймає філософські теми та звертається до метафізичних концепцій у своїй п'єсі, але залишає, як завжди, відкритим фінал і не дає кінцевих відповідей на поставленні питання. Він дає змогу читачеві замислитись, поміркувати над декількома вірогідними варіантами обґрунтування концепцій життя та смерті, придумати свій власний кінець історії для Жюльєна, долю якого автор так і не вирішив наприкінці п'єси: «Я хотів, щоб глядачі поставили собі це питання, і я хотів, щоб вони знайшли власну відповідь» [9].

Список літератури:

1. Дрозд Л. Смісловне наповнення образу Ісуса Христа в поетів «празької школи» // Дивослово. – 2005. – № 8.
2. Скарга Б. Кілька слів на захист метафізики // Філософська думка. – 2005. – № 3.
3. Крекотень В., Криса Б., Сулима М. Українська поезія XVII ст. в контексті слов'янського бароко. – К., 1993.
4. A. Robova, *Stratégies métalittéraires et pratiques essayistiques dans l'œuvre d'Eric-Emmanuel Schmitt*, in: *Revue électronique de littérature française*, 2019, 13 (2), pp. 31–44. DOI: <https://doi.org/10.18352/relief.1048>.
5. E. Vasyliiev. *Contemporary Dramaturgy: Genre Transformations, Modifications, Innovations: Monograph*, PVD Tverdnyia, 2017.

6. L. Mazetti, "Che cos'è la verità?" Il mondovisto da Ponzio Pilato, in: Italian Studies in Southern Africa, 2020, Vol. 33, № 2, pp. 186–207.
7. M. Lohvinenko, Possible Worlds in Modern French Fiction, in: The problems of studying modern literature, 2013, pp. 137–140.
8. N. Öztokat Kiliçeri, Madame Pylinska et le secret de Chopin d'Eric-Emmanuel Schmitt: du parcours initiatique au parcours narratif, in: Francofoni, 2021, 1, Sayı 38, pp. 107–116.
9. «On me demande souvent pourquoi...»: [interview avec le dramaturge français Eric-Emmanuel Schmitt] \\\ Baden-Baden, Allemagne, le 20 avril 2000.
10. S. Perovic, L'espace théâtral dans Huis Clos de Jean-Paul Sartre et dans Le Visiteur d'Eric-Emmanuel Schmitt, in: Les Études françaises aujourd'hui: La représentation de l'espace dans les littératures française et francophone, Belgrade, Faculté de Lettres, Université de Belgrade, Société de la coopération culturelle Serbie – France, 2012, pp. 137–146.
11. Schmitt, É.-E. (2007). Hôtel des Deux Mondes. In: Schmitt, É.-E. (2007). Théâtre 3. Paris: Albin Michel.
12. T. Bovsuniv's'ka, «Spiritual novel» in contemporary literature: Eric-Emmanuel Schmitt's "The Gospel of Pilatus", in: Slovo i Tchas, 2010, 5, pp. 62–73.

Vasylieva O. S. THEME OF LIFE AND DEATH IN THE PLAY "THE HOTEL OF TWO WORLDS" BY ERIC-EMMANUEL SCHMITT

The article is devoted to the study of the poetic features of the play "Hotel of Two Worlds" by the famous French playwright and philosopher Eric-Emmanuel Schmitt. The purpose of the article is to consider the main cross-cutting theme of the play, namely the philosophical question of life and death, and to analyze its main issues. We studied the system of characters of the work, the main motives and leitmotifs of the work. We also singled out the main conflict of the play by studying the features of the images of the main actors and their systems.

In order to study the stated problems, we used comparative-historical, comparative-typological and structural methods.

Eric-Emmanuel Schmitt's tendency to violate metaphysical issues in his work was one of the key factors in choosing such a theme for his dramatic work. The author raises relevant questions about the physical and spiritual nature of man, about understanding God, Faith. "Hotel of Two Worlds" is an expression in text of the French philosopher's reflections on life and death. It deepens the reader into a more sensual dimension of the world, where there is no limitation of material things, statuses, the race for success, etc., but there is only a world of moral values, the importance of which should be realized.

Each character introduced by the author of the play represents a certain "status" or its absence in real life (these are people of different faiths, professions, and financial wealth). Eric-Emmanuel Schmitt puts them in a place where everyone, even the most successful person, has equal rights and is in the same situation that they cannot change. The hotel, which unites everyone, is a place where all the characters of the play are waiting for the sentence to live or die, because on the earthly plane they are in a coma and doctors are fighting for their lives. No one knows what state the human subconscious is in during a coma, so Eric-Emmanuel Schmitt decided to offer his version of the so-called "crossing point", where people are waiting for the final decision (but whose?).

Here the author raises the topic not only of life and death, thoughts about what awaits us next, but also the question of the existence of God, the Soul or Fate. He ridicules the absurdity of social stereotypes, showing the reader that in the face of death we are all equal, all the same. All these general philosophical categories in the play "Hotel of Two Worlds" are the subject of analysis of this article.

Key words: *Hotel of two Worlds, metaphysics, life and death, philosopher, Eric-Emmanuel Schmitt, modern French-language drama.*